

Kelan valtuutettujen yleiskokous

Aika 25.9.2018 klo 16.00

Paikka Eduskunta, Mannerheimintie 30, kabinetti A116

Läsnä	Valtuutettu Sari Sarkomaa	puheenjohtaja
	Valtuutettu Outi Alanko-Kahiluoto	7 – 8 §, osittain 6 ja 9 §
	Valtuutettu Ritva Elomaa	
	Valtuutettu Hannakaisa Heikkinen	1 – 5 §, osittain 6 §
	Valtuutettu Niilo Keränen	1 – 5 §, osittain 6 §
	Valtuutettu Anneli Kiljunen	1 – 8 §, osittain 9 §
	Valtuutettu Jaana Laitinen-Pesola	
	Valtuutettu Anne Louhelainen	1 – 5 §, osittain 6 §
	Valtuutettu Leena Meri	
	Valtuutettu Kristiina Salonen	1 – 8 §, osittain 9 §
	Valtuutettu Eero Suutari	
	Valtuutettu Martti Talja	1 – 5 §, osittain 6 §
	Pääjohtaja Elli Aaltonen	
	Johtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma	
	Professori (emeritus) Pentti Arajärvi	6 §
	Tulosalueen johtaja ylilääkäri Susanna Halonen	6 §
	Kauppätieteiden tohtori Kai Järvikare	6 §
	Lääketieteen lisensiaatti Eeva Kuuskoski	6 §
	Viestintäjohtaja Pipsa Lotta Marjamäki	1 - 8 §
	KHT-tilintarkastaja Ulla-Maija Tuomela	7 §
	Johdon tukiyksikön johtaja (ma) ja talousjohtaja Kai Ollikainen	8 §
	Etuuspäällikkö Anne Neimala	9 §
	Hankintalakimies Anu Ojala	9 §
	Lakiasiainpäällikkö Leena Uikkanen	sihteeri

1 § Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja Sari Sarkomaa avasi kokouksen.

2 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin kokous laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi (valtuutettujen johtosääntö 4 § ja 5 § 1 mom.).

3 § Asialistan hyväksyminen Hyväksyttiin asialista sillä muutoksella, että kohdat 5 ja 6 käsitellään päinvastaisessa järjestyksessä. *Liite 1.***4 § Pöytäkirjan tarkastajan valitseminen**

Pöytäkirjan tarkastajaksi valittiin valtuutettu Ritva Elomaa.

5 § Johtajan viran hakuprosessi

Puheenjohtaja esitti, että johtajan viran hakuprosessi käynnistetään 30.9.2018 ja valtuutettujen työvaliokunta valmistelelee valtuutettujen joulukuun yleiskokoukseen esityksen valittavasta johtajasta. Hyväksyttiin puheenjohtajan esitys.

6 § Valtuutettujen asettaman asiantuntijatyöryhmän raportin luovutus

Valtuutettujen asettama asiantuntijatyöryhmä luovutti selvityksensä valtuutettujen puheenjohtajalle, joka totesi, että raportti tulee julkiseksi, kun se on luovutettu valtuutetuille ja se julkaistaan, kun valtuutetut ovat käsitelleet asian.

Työryhmän jäsenistä Eeva Kuuskoski kävi läpi ehdotukset, joista työryhmän jäsenet olivat yksimielisiä. Työryhmä katsoo, että Kelan valtuutetuiksi voitaisiin valita myös muita kuin kansanedustajia. Työryhmä jättää eduskunnan puhemiehistön pohdittavaksi, olisiko perusteltua siirtää valtuutettujen toimintakertomuksen käsittely tarkastusvaliokunnalle, jolle kuuluvat yleensä valtiontalouden tarkastusta koskevat asiat.

Kelan hallituksen jäsenten nimittäminen tulee säilyttää Kelan valtuutettujen tehtävänä. Kelan hallitukseen on nimitettävä sosiaali- ja terveysministeriön edustaja, mutta muut kiintiöpaikat tulisi laista poistaa.

Hallituksen tehtäviin pitäisi lisätä maininta Kelan strategiasta päättämisestä. Pääjohtajan ja johtajien nimitysvalta työryhmän mielestä pitäisi siirtää Kelan hallitukselle. Valtuutettujen puheenjohtajalla pitäisi olla säädöspohjainen oikeus osallistua aina hallituksen kokouksiin.

Työryhmä ehdottaa myös valtuutettujen ja hallituksen kokousten esityslistojen sekä pöytäkirjojen julkaisua internetissä.

Työryhmän mielestä on syytä selvittää, onko ministeriöiden ohjausta mahdollista vahvistaa ilman Kelan perustuslaillisen aseman muutosta.

Työryhmä ei saavuttanut yksimielisyyttä Kelan valtiosääntöoikeudellisesta asemasta, ICT-palvelujen yhtiöittämisestä ja Kelan hallituksen puheenjohtajan roolista valtuutettujen kokouksissa. Työryhmän jäsenet kävivät lyhyesti läpi kannanottonsa näistä asioista.

Valtuutetut esittivät tarkentavia kysymyksiä työryhmän jäsenille. Työryhmän jäsenet totesivat, että nykyiset säännökset antavat mahdollisuuksia kehittää valtuutettujen toimintaa. Tällä hetkellä kaikki valtuutetut ovat kansanedustajia, mutta aiemmin ollut muitakin. Olisi syytä pohtia, toisivatko muut henkilöt lisäarvoa valvontaan.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Valvontavalta yksityiseen yhtiöön on heikko.

Jos perustuslain 36 § kumottaisiin, Kelasta tulisi normaali valtion virasto, jota koskisi kaikki valtion viranomaisia koskevat säännökset. Tosin osa niistä soveltuu jo nyt Kelaan. Kelan perustuslaillisen aseman muutos edellyttäisi perustuslain muutoksen lisäksi isoja muutoksia myös muussa lainsäädännössä.

Merkittiin selvitys saaduksi. *Liite 2.*

Sovittiin, että sihteeri lähettää työryhmän selvityksen valtuutetuille vielä sähköisesti.

Puheenjohtaja esitti, että asiantuntijatyöryhmän raportti hyväksytään vastaanotetuksi

sopimuksen mukaisena. Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttiin. Puheenjohtaja kiitti työryhmän jäseniä työstä ja ryhmän jäsenet poistuivat paikalta.

Puheenjohtaja esitti, että myöhemmin järjestettäisiin eduskunnassa tilaisuus, jossa selvitystä käsiteltäisiin tarkemmin ja jossa kansanedustajat saisivat tilaisuuden keskustella raportista. Eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat toivoneet tietoa Kelasta. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja käyvät esittelemässä selvityksen heille.

Kelan viestintäjohtaja Pipsa Lotta Marjamäki oli laatinut asiasta tiedoteluonnoksen, joka oli jaettu kokouksen alussa valtuutetuille. Keskusteltiin tiedotteen sisällöstä. Päätettiin kirjata tiedotteeseen, että valtuutetut esittävät eduskuntaryhmille parlamentaarisen työryhmän asettamista asian jatkotyöstämistä varten.

Sovittiin, että tiedote jaetaan kaikille kansanedustajille ja lähetetään myös tasavallan presidentin kansliaan.

7 § Valvontatilintarkastuskertomus ajalta 1.1. – 31.3.2018

KHT-tilintarkastaja Ulla-Maija Tuomela esitteli valvontatilintarkastuskertomuksen ajalta 1.1. – 31.3.2018. Esitys oli jaettu valtuutetuille etukäteen. *Lite 3.*

Merkittiin kertomus tiedoksi.

8 § Kelan toimintakulujen budjetti ja rahoitus tilanne 2019

Johdon tukiyksikön johtaja ja talusjohtaja Kai Ollikainen kävi läpi Kelan toimintakuluihin liittyviä haasteita vuosina 2018 – 2019. Suurimpana haasteena on perustoimeentulotukihakemusten määrän kasvu. Kasvu ei ole pysähtynyt, vaikka maan talustilanne on kehittynyt hyvään suuntaan. Saajamäärät ovat kuitenkin stabiilit tai jopa hieman laskussa. Etuuskulut eivät ole nousseet, vaan hylkääviä päätöksiä tehdään paljon. Hylkäävien päätösten käsittely muutoksenhakuina tuo lisätyötä.

Työttömyysturvan aktiivimallin mahdollisilla muutoksilla on vaikutusta työmäärään.

Arvion mukaan kuluvalta vuodelta ei jää ylijäämää käytettäväksi ensi vuodelle, koska rahoja on jouduttu käyttämään perustoimeentulotuen hoitamiseen. Jos henkilöstömäärää joudutaan karsimaan nykyisestä, riskinä on, ettei kaikista tehtävistä selvitä.

Myös toimitilojen korjausvelan kasvu on haasteena. Perustoimeentulotuen käsittelyyn on rekrytoitu uusia henkilöitä ja toimitiloja olisi remontoitava, että tilat saataisiin toimiviksi Kelan nykyiselle henkilöstömäärälle.

Jos toimintamenoihin tulee suuria leikkauksia, on riskinä, että lainsäädäntömuutoksia ei pystytä toteuttamaan lainsäätäjän edellyttämässä ajassa. Myös Kelan toiminnan kehittämiseen tarvitaan resursseja.

Valtion talousarvioesityksen toimintakulumomentilla Kelalle on osoitettu 366 miljoonaa euroa. Kelan oma arvio toimintakulutarpeesta on 389 miljoonaa euroa. Kun vuodelta 2017 on käytettävissä 5 miljoonaa euroa ylijäämää, on uuden rahan tarve 384 miljoonaa euroa. Ero valtion talousarvioesitykseen on siis 18 miljoonaa euroa.

Kelan kokonaiskulujen arvioidaan olevan vuonna 2019 tämän vuoden tasolla. Valtion osuus Kelan rahoituksesta on kasvanut. Työmäärän kasvun vuoksi kuitenkin toimintakulut ovat kasvussa. Syynä tähän ovat perustoimeentulotuen siirto Kelalle ja hakemusten kasvava määrä, opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin sekä työttömyysturvan aktiivimalli. Työnantajana Kela hyötyi kilpailukykysoituksesta. Valtion osuus on kasvanut suhteessa enemmän kuin toimintakulut.

Vaikka työttömyys laskee, ennusteen mukaan työttömyysturvan ratkaisumäärät kasvavat. Syynä tähän on mm. aktiivimalli ja ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan enimmäisajan lyheneminen.

Käytiin keskustelu esityksestä. Perustoimeentulotukihakemusten määrä on kasvanut, koska kynnys hakemuksen jättämiselle on alentunut. Perheitä ohjataan kääntymään kunnan sosiaalitoimen puoleen, jos perustoimeentulotukeen ei tule oikeutta. Vajaus Kelan toimintamenoissa tarkoittaa riskiä, että Kelan palvelutaso ja –kyky laskee. Erityisesti perustoimeentulotuen lakisääteinen seitsemän työpäivän käsittelyaika tulee olemaan haasteellinen. Myöskään toiminnan kehittämistä esim. digitalisaation osalta ei pystytä tekemään. Jos 18 miljoonan euron vajaus muutettaisiin henkilömääräksi, se tarkoittaisi 600 henkilön vähennystä. Tätä vähennystä ei voida tehdä kokonaan henkilöstöstä, vaan säästöt on otettava osittain muualta. Kelan toiminnan laatutaso tulee heikkenemään.

Merkittiin esitys tiedoksi. *Liite 4.*

Puheenjohtaja on vaihtanut asiasta ajatuksia hallituksen puheenjohtajan kanssa. Asia on esillä hallituksen seuraavassa kokouksessa 27.9.2018. Hallituksen puheenjohtajan ja pääjohtajan tulee kertoa seuraavassa valtuutettujen kokouksessa hallituksen tekemistä linjauksista.

9 §

Pääjohtajan katsaus

Pääjohtaja Elli Aaltonen totesi, että viime päivinä julkisuudessa on ollut esillä heikoimassa asemassa olevien asiakkaiden tilanteen heikkeneminen. Yhteistyö Kelan ja kuntien välillä on eri kunnissa hyvin eri tasolla. Yhteistyötä kehitetään koko ajan. Perustoimeentulotukea koskevat tiedot välittyvät Kelasta kuntiin. Jos Kela antaa hylkäävän päätöksen perustoimeentulotuesta, Kela ehdottaa asiakkaalle kunnan puoleen kääntymistä. Perustoimeentulotuen siirto Kelaan näkyy osalle asiakkaista byrokratian lisääntymisenä, koska asiakkaan on haettava lain mukaan Kelasta kielteinen päätös ennen kuin hän voi kääntyä kunnan puoleen. Sosiaalialan osaamista on lisätty Kelassa. Henkilöstössä on 300 toimihenkilöä, joilla on sosiaalialan osaamista. Kuntayhteistyötä varten on luotu Skype-linja ja Kelalla on käytössään suorat puhelinnumerot kuntiin. Niiden avulla pystytään hoitamaan yhteydenpitoa asiakastasolla.

Yhtenä syynä perustoimeentulotukihakemusten määrän kasvuun on kohonneet asumiskustannukset. Asumistuen lisäksi asumiskustannuksia maksetaan toimeentulotukena. Eläkeläisten osuus hakijoista on kasvanut.

Pääjohtaja kävi läpi etuuksien läpimenoajat. Tavoiteajoissa ollaan sairauspäivärahaa ja vammaisetuuksia lukuun ottamatta kaikissa muissa etuuksissa. Sairauspäivärahassa näkyy edelleen prosessimuutoksen vaikutukset. Vammaisetuuksien käsittelijöitä on jouduttu käyttämään toimeentulotuen käsittelyssä.

Perustoimeentulotuen keskimääräinen käsittelyaika viikolla 38 oli koko maassa 5 työpäivää ja kaikissa vakuutuspiireissä alle 7 työpäivän.

Asiakaskäyntejä on keskimäärin 10 000 kpl päivittäin. Puhelinpalvelussa vastausprosentti on noussut, mutta tavoitteeseen ei olla päästy. Asiakkaalla on mahdollisuus jättää Kelalle yhteystietonsa, jos hänen puheluunsa ei vastata. Kela soittaa näille asiakkaalle takaisin. Takaisinsoittojen määrää on lisätty. Siten puheluiden vastausprosentti ei anna täysin oikeaa kuvaa tilanteesta.

Asiakaspalautteiden keskimääräinen käsittelyaika elokuussa oli 3,4 vuorokautta. Saapuneiden palautteiden määrä on kasvanut. Kasvu johtui matkakorvauksia koskevien palautteiden määrän kasvusta.

Etuusjohtaja Anne Neimala kävi läpi tarkemmin etuuksien läpimenoaikoja. Toimeentulotuessa, työttömyysturvassa ja asumistuessa läpimenoaikatavoite on lakisääteinen. Muissa etuuksissa kyse on Kelan itsensä asettamasta tavoitteesta. Läpimenoaikoihin vaikuttavat mm. hakemusten määrät, käytettävissä olevat resurssit, loma-ajat, muut poissaolot, arkipyhät, muilta toimijoilta tarvittavat tiedot ja prosessin sujuvuus. Resurssit määritellään normaalitilanteeseen riittäviksi. Kaikki muutokset vaikuttavat läpimenoaikoihin.

Kelassa on jo vuosien ajan tehty työmääräennusteita. Arvio ensi vuodelle on jo laskettu. Työtilannetta seurataan päivä- ja tuntitasolla. Osaamista on pyritty kehittämään ja laajentamaan siten, että sama toimihenkilö pystyisi ratkaisemaan useampia etuuk-

etuuksissa on ruuhkapiikkejä esim. asumistuessa vuoden vaihteessa ja vuokrankorotusten aikaan, työttömyysturvassa alkukesästä ja opintotuessa alkuvuodesta sekä alkusyksystä. Useimmat etuudet ruuhkautuvat kesän aikana lomien vuoksi. Pahin ruuhka saadaan kuitenkin yleensä purettua pian lomien jälkeen. Niissä etuuksissa, joissa tarvitaan asiantuntijalääkärin arviota, on myös lääkärin työtilanteella vaikusta kokonaiskäsittelyaikaan.

Merkittiin, että kokous ei ollut enää päätösvaltainen.

Pääjohtajan katsaukseen sisältynyt kilpailutusta koskeva esitys siirrettiin käsiteltäväksi seuraavaan kokoukseen omana asianaan.

Etuusjohtaja Anne Neimala kävi läpi Kelan korvaamien taksimatkojen ajankohtaisen tilanteen. Viikon 37 tietojen perusteella toiminta on kunnossa 14 maakunnassa. Havaittuja ongelmia ja puutteita oli kolmessa maakunnassa. Yhdeksän aluetta on kuitenkin edelleen tiivistetyssä seurannassa aiempien tai edelleen jatkuvien ongelmien tai ongelmaepäilyjen vuoksi. Päätös sopimussakon antamisesta on tehty neljän maakunnan osalta.

Käytiin keskustelua. Valtuutetuille tulee edelleen kansalaisilta paljon palautetta ongelmista mm. sopivan kaluston puuttumisesta. Pääjohtaja totesi, että suurimmassa osassa maata palveluprosentti on lähellä sataa. Palvelutasossa on tosin vaihtelua viikoittain. Uusimaa on intensiivisessä päivittäisessä seurannassa. Kela käyttää tilanteen korjaamiseksi kaikki ne keinot, mitä sopimus mahdollistaa. Myös Kelan hallitus on edellyttänyt tätä.

Merkittiin pääjohtajan katsaus tiedoksi. *Liite 5.*

Yhteenvedossaan puheenjohtaja totesi, että kilpailutuksen laajempi käsittely on seuraavassa kokouksessa. Taksiasiasta saatiin tilannekatsaus. Valtuutetuilla on erityinen huoli Uudenmaan tilanteesta. Kelan hallitus käsittelee asiaa seuraavassa kokouksessaan. Valtuutetuille toimitetaan viikoittain torstaiamuisin lyhyt ajankohtaiskatsaus tilanteesta.

Lisäksi puheenjohtaja totesi, että valtuutetut pitävät tärkeänä, että tavoiteaikoja ei ylitetä olivatpa ne lakisääteisiä tai Kelan itse asettamia tavoiteaikoja.

Valtuutetut pyysivät selvityksen, mihin toimiin Kela on ryhtynyt sisäisessä arvioinnissa toimeentulotuesta nousseiden asioiden osalta. Arvioinnissa nousi erityisesti esille, että asiakasohjaus ei vielä toimi tavoitteiden mukaan, sosiaalityön tarpeen tunnistamisessa ja asiakkaiden ohjaamisessa sosiaalihuollon palvelujen piiriin on kehitettävää sekä kuntien ja Kelan yhteistyötä sekä tiedonkulkua on edelleen tiivistettävä ja parannettava.

10 § Tiedoksi merkittävät asiat

Merkittiin tiedoksi Kelan hallituksen pöytäkirjat 5 – 6/2018 ja tilintarkastajien pöytäkirja 1/2018.

11 § Muut esille otettavat asiat

Puheenjohtaja kehotti miettimään asiantuntijatyöryhmän ehdotusta valtuutettujen kokousten asialistojen ja pöytäkirjojen julkaisemista internetissä. Asiaan palataan myöhemmin.

Puheenjohtaja totesi, että valtuutettujen kokoukset pidetään jatkossa eduskunnassa.

12 § Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Sari Sarkomaa päätti kokouksen.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Leena Uikkanen
sihteeri

Tarkastettu

Sari Sarkomaa
puheenjohtaja

Ritva Elomaa
valtuutettu, pöytäkirjan tarkastaja